

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เรือนจำพิเศษพัทยาเป็นเรือนจำที่ก่อตั้งขึ้นตามเขตอำนาจของศาลจังหวัดพัทยา (พระธรรมนูญศาลยุติธรรม, 2453, มาตรา 16) โดยมีอำนาจในการรับฟ้องคดีที่เกิดขึ้นในเขตอำเภอ บางละมุง, อำเภอสัตหีบ, อำเภอสัตหีบ (เฉพาะตำบลทุ่งสุขลา, ตำบลสมิง, ตำบลบ่อวิน) ผู้ต้องขัง ที่ถูกศาลจังหวัดพัทยาศึกษาตัดสินลงโทษจำเลยตามกระบวนการพิพากษาคดี (ขงยุทธ แสงรุ่งเรือง, 2550, หน้า 33-34) ซึ่งภายหลังพิพากษาคดีแล้วศาลพัทยาก็ส่งตัวจำเลยให้จำคุก ที่เรือนจำพิเศษพัทยา

เรือนจำพิเศษพัทยาเป็นเรือนจำที่มีผู้ต้องขังที่มีความหลากหลายทางด้านพื้นที่และ แหล่งที่มาของผู้กระทำผิดทางอาญา เนื่องจากเมืองพัทยาคือแหล่งท่องเที่ยวจึงส่งผลให้เกิด คดีอาญาที่หลากหลายและได้แหล่งที่ผู้ทำผิดที่มาจากต่างพื้นที่ ที่แตกต่างกัน

เรือนจำพิเศษพัทยานอกจากจะเป็นเรือนจำที่มีผู้ต้องขังที่มีความหลากหลายของพื้นที่ แล้วยังมีอำนาจในการควบคุมผู้ต้องขังที่มีโทษไม่เกิน 7 ปีในปัจจุบันมีการรับนักโทษที่ถูกศาลจำคุก จากศาลจังหวัดพัทยาคือควบคุมผู้ต้องขังจากศาลจังหวัดพัทยารวมทั้งหมดจำนวน 2,226 ราย

เรือนจำพิเศษพัทยายังเป็นเรือนจำที่มีแนวการบริหารงานที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ ระหว่างงานราชทัณฑ์และงานชุมชนมีการประสานงานเพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องขังมีการได้รับการบำบัด พื้นที่แก้ไขเพื่อกลับคืนเป็นคนดีสู่สังคมโดยได้รับการช่วยเหลือจากองค์การบริหารส่วนตำบล หนองปลาไหลในโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในกระบวนการยุติธรรม (อังคณา บุญสิทธิ์, 2550, หน้า 5-10) โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนจนได้รับรางวัลจากงานการ บริหารส่งผลให้เรือนจำพิเศษพัทยาได้รับการยกย่องให้เป็นราชทัณฑ์ตำบลแห่งแรกของกรม ราชทัณฑ์ในประเทศไทย

เรือนจำพิเศษพัทยาได้มีการจัดให้เรียนศิลปะและนาฏศิลป์เข้ามามีส่วนร่วมซึ่งเป็นการ ส่งเสริม และ นำศิลปกรรมมาใช้ในการบำบัดและส่งเสริมให้ผู้ต้องขังมีการเรียน การฝึกเรียนการ อาชีพ เพื่อให้ผู้ต้องขังลดความเครียดคลาย มีความรู้ เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพภายหลัง ใน เรือนจำพิเศษพัทยา

เรือนจำพิเศษพิทยเป็นเรือนจำที่มีการบริหารจัดการแบบบูรณาการ โดย มีการจัดให้ ผู้ต้องขังมีโอกาสได้รับการเข้าเยี่ยมได้อย่างใกล้ชิด เป็นต้น ผู้ต้องขังที่จำคุกภายในเรือนจำพิเศษ พิทยจึงเป็นผู้ต้องขังที่มีความสุข

เรือนจำพิเศษพิทยได้นำการจัดลักษณะของพื้นที่ใช้สอยแบบการออกแบบ และตกแต่ง โดยนำหลักการในเรื่องสุนทรียศาสตร์ การจัดการให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ในเรื่องของทัศนศิลป์ เช่น ในมีการจัดสวนหย่อม ปลูกดอกไม้ คัดต้นไม้ให้เป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ เป็นต้น จากเหตุผลดังกล่าวมา ในวรรณกรรมข้างต้นจึงสนับสนุนแนวทางของวิทยานิพนธ์ในเรื่องนี้ซึ่งผู้วิจัยต้องการศึกษาวิจัยที่ ต้องใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์สาเหตุและพฤติกรรมการทำผิดของผู้ต้องขังและยัง สอดคล้องกับเนื้อหาในงานราชทัณฑ์ที่ต้องการพัฒนาให้งานราชทัณฑ์มีความเปลี่ยนแปลงไปตาม กฎหมายสิทธิมนุษยชน (Allston, 1999, pp. 99-116)

จากหลักการและเงื่อนไขความสำเร็จมาแล้วดังกล่าวของเรือนจำพิเศษพิทยในส่วนของการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนนี้เองทำให้ผู้วิจัยประสงค์ใช้เรือนจำพิเศษพิทยเพื่อ ศึกษาวิจัยในเรื่องของสาเหตุและพฤติกรรมการทำผิดของผู้ต้องขังโดยใช้ศิลปะภาพเขียนในเรือนจำ พิเศษพิทยในการศึกษาว่าสามารถใช้ศิลปะภาพเขียนมาวิเคราะห์สาเหตุและการป้องกันแก้ไขการ กระทำผิดของผู้ต้องขังได้หรือไม่ อย่างไรและสามารถนำแนวคิดในการเรื่องศิลปะมาเพื่อจำแนก ผู้ต้องขังและนำประ โยชน์จากศิลปะภาพเขียนมาใช้ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดเพื่อกลับคืนเป็น คนดีสู่สังคมได้หรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสาเหตุและพฤติกรรมการทำผิดของผู้ต้องขังโดยใช้ศิลปะภาพเขียน ในเรือนจำพิเศษพิทย
2. เพื่อหามาตรการป้องกันการกระทำผิดของผู้ต้องขังโดยใช้ศิลปะภาพเขียน
3. เพื่อศึกษาวิธีการนำศิลปะภาพเขียนมาใช้ในงานราชทัณฑ์เรื่องการจำแนกผู้ต้องขัง และแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเพื่อกลับคืนเป็นคนดีสู่สังคม

สมมติฐานในการวิจัย

1. สาเหตุการทำผิดของผู้ต้องขังเกิดจากพฤติกรรม ความรู้สึกในความต้องการเรียกร้อง ทางจิตตามแนวทางทฤษฎีของกลุ่มปฏิฐานนิยมของการศึกษาในวิชาอาชญวิทยา

2. ศิลปะภาพเขียนของผู้ต้องขังสามารถเชื่อมโยงไปสู่คำตอบของปัญหาวิจัยและผลจากการวิเคราะห์สัญลักษณ์ในภาพเขียนจะเป็นการนำไปสู่คำตอบในปัญหาวิจัยและนำไปสู่องค์ความรู้ใหม่ในการควบคุมการทำผิดของอาชญากร

3. การทำงานศิลปะในเรือนจำจะเป็นการทำงานเพื่อการนำไปสู่การจำแนกผู้ต้องขังและใช้บำบัดจิตใจเพื่อนำไปสู่กระบวนการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเพื่อกลับคืนเป็นคนดีสู่สังคมต่อไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. คาดว่าศิลปะภาพเขียนของผู้ต้องขังจะนำไปใช้ในการอธิบายได้อย่างลึกซึ้งถึงสาเหตุและพฤติกรรมของผู้ต้องขังในเรื่องการทำผิดของผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษพัทยา

2. การศึกษาศิลปะภาพเขียนใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยเกี่ยวกับการควบคุมและป้องกันพฤติกรรมในการทำผิดของผู้ต้องขังในเรือนจำ

3. คาดว่าจะสามารถเสนอผลงานวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ต่อกรมราชทัณฑ์เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการจำแนกผู้ต้องขัง และนำศิลปะภาพเขียนไปใช้ในกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเพื่อกลับคืนเป็นคนดีสู่สังคม

ขอบเขตของการวิจัย

เป็นการศึกษาวิจัยแบบกรณีศึกษาเป็นการค้นหาเชิงประจักษ์จากการศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ผู้วิจัยแยกออกไว้เป็นขอบเขตดังต่อไปนี้

ขอบเขตโดยเนื้อหา เป็นการศึกษาเนื้อหาในเรื่องของการตีความจากภาพเขียนของผู้ต้องขังในคดีอาญาทั้ง 5 กลุ่มการศึกษาวิเคราะห์สาเหตุและพฤติกรรมในการทำผิดของผู้ต้องขังจะทำการศึกษาจากกลุ่มคดีที่ผู้ต้องขังได้เป็นผู้ต้องขังระหว่างและผู้ต้องขังเด็ดขาด ผู้ต้องขังที่พ้นโทษของเรือนจำพิเศษพัทยาสำหรับเรื่องนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่มเป้าหมายในคดีอาญา 5 กลุ่มดังต่อไปนี้

กลุ่มเป้าหมายกลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ

กลุ่มเป้าหมายกลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มคดีชีวิต ร่างกาย และเพศ

กลุ่มเป้าหมายกลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์

กลุ่มเป้าหมายกลุ่มที่ 4 เป็นกลุ่มคดีที่น่าสนใจ

กลุ่มเป้าหมายกลุ่มที่ 5 เป็นกลุ่มคดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย

โดยใช้หลักทฤษฎีทางสุนทรียศาสตร์ และองค์ความรู้ทางอาชญาวิทยา หลักจิตวิทยาในการช่วยในการตีความ

ขอบเขตโดยพื้นที่ ผู้วิจัยต้องการอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นในหน่วยงานราชทัณฑ์โดยใช้พื้นที่ต้องการศึกษาวิเคราะห์ผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษพัทยา ตำบล หนองปลาไหล อำเภอ บางละมุง จังหวัดชลบุรี

ข้อจำกัดในการวิจัย

เหตุสุดวิสัยต่าง ๆ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถนำข้อมูล สภาพปัญหา ความเกี่ยวข้องในบริบท ความซับซ้อนในเรื่องการเข้าไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างภายในเรือนจำ การเข้าถึงกลุ่มตัวอย่าง ทำให้ผู้วิจัยต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนในการสัมภาษณ์ให้เหมาะสมและสอดคล้องในการทำความเข้าใจในความเป็นจริงในบริบทซึ่งอาจมีความแตกต่างกันเฉพาะเรื่อง การนำข้อมูลจริงจากการสัมภาษณ์ออกมาเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งเป็นทั้งเหตุและผล งานศึกษาวิจัยเชิงประจักษ์เรื่องนี้ผู้วิจัยได้ทำการใช้วิธีปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยปรับเปลี่ยนให้บรรลुวัตถุประสงค์ในการอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสภาพที่เป็นจริงเหล่านั้นตามธรรมชาติในส่วน of เรื่องหลักฐานยืนยันในงานวิทยานิพนธ์ให้ออกมาอย่างสูงสุดตามที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้

นิยามศัพท์เฉพาะ

การสร้างสรรค์ หมายถึง การทำให้เกิดสิ่งใหม่ สร้างขึ้นมีลักษณะเฉพาะเป็นต้นแบบทางใดทางหนึ่ง ไม่ซ้ำกันกับสิ่งที่เคยมีอยู่แล้วพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

การพัฒนาศิลปะ หมายถึง การสร้างผลงานที่มีลักษณะเฉพาะ เกิดรูปแบบที่ส่งเสริมกับลักษณะเดิมโดยนำมาสร้างงานให้ดูสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กระบวนการยุติธรรม (Justice Administration) หมายถึง วิธีดำเนินการให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและให้ความเป็นธรรมในทางกฎหมายแก่บุคคล โดยบุคลากรองค์กรหรือสถาบันต่าง ๆ ซึ่งมีหน้าที่บริหารงานยุติธรรม ได้แก่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ทนายความ ศาล กระทรวงยุติธรรม และกรมราชทัณฑ์ ซึ่งมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

พนักงานสอบสวน คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจ ทำหน้าที่จับกุมผู้ต้องหาค้นหาหลักฐาน สอบสวน และสรุปสำนวนว่าจะส่งฟ้องผู้ต้องหา

ทนายความ คือตัวแทนที่ฝ่ายโจทก์ (ผู้ได้รับความเสียหาย) และจำเลย (ผู้ต้องหา) ตั้งขึ้นมาเป็นตัวแทนในการว่าความหรือแก้ต่างในเรื่องต่างๆ เพื่อให้ศาลนำไปพิจารณาคัดสิน

อัยการ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ทนายแผ่นดิน มีหน้าที่ในการตัดสินว่าจะส่งฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลหรือไม่ หลังจากที่ได้รับสรุปสำนวนจากเจ้าหน้าที่ตำรวจแล้ว

ราชทัณฑ์ มีหน้าที่คุมตัวผู้ต้องหาหลังจากที่ตัดสินจำคุกแล้ว คือ ผู้คุมจะคอยดูแลการเยี่ยม
นักโทษ ดูแลความเป็นอยู่ของนักโทษในห้องขัง ก่อนจะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

ศาล คือผู้มีอำนาจสูงสุดในการตัดสินคดีความต่าง ๆ ตามกฎหมาย

โครงสร้าง หมายถึง โครงสร้างภาพที่นำมาใช้เป็นกลวิธีในการสร้างผลงานเช่น
โครงสร้างของเส้น โครงสร้างของสี

คนต้องขัง หมายถึง บุคคลที่ถูกขังไว้ตามหมายขัง

คนฝาก หมายถึง บุคคลที่ถูกฝากให้ควบคุมไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ
อาญาหรือกฎหมายอื่น โดยไม่มีหมายอาญา

ผู้ต้องขัง หมายถึง หมายความว่า ความรวมตลอดถึงนักโทษเด็ดขาดคนต้องขังและคนฝาก

ผู้ต้องขังระหว่าง หมายถึง บุคคลที่ขังไว้เพื่อรอคำพิพากษาคัดสินของศาล

ผู้ต้องขังเด็ดขาด หมายถึง บุคคลที่ถูกขังไว้ตามความหมายจำคุกภายหลังคำพิพากษาถึง
ที่สุด และหมายความว่า บุคคลซึ่งถูกขังไว้ตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายให้ลงโทษ

แนวความคิด หมายถึง ที่มาของพื้นฐานทางความคิดและความเชื่อที่ได้พบจากบริบท
สังคม ที่มีต่อสิ่งนั้นนำมาสร้างงานศิลปะ

นามธรรม หมายถึง คติทางใจ เป็นการถ่วงเอาคุณสมบัติที่เร้นอยู่ในสิ่งใดออกมาให้
ปรากฏเห็นเป็นที่ประจักษ์

นิรมาณศิลป์ หมายถึง การสร้าง การแปลง การวัดส่วน จากปัจจัยหลายอย่างภายใน
เขตจำกัดภายในเรือนจำ

เรือนจำ หมายถึง ที่ซึ่งใช้ควบคุมกักขังผู้ต้องขังกับทั้งสิ่งที่ใช้ต่อเนื่องกัน และให้
หมายความว่า รวมถึงที่อื่นใดที่รัฐมนตรีได้กำหนดและประกาศในราชกิจจานุเบกษาว่าอาณาเขตไว้
โดยชัดเจน

เรือนจำพิเศษ ใช้เป็นที่คุมขังผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี คนจรจัด ซึ่งถูกคุมขังภายใต้
กฎหมายการบริการสังคมและคนลักลอบเข้าเมือง

ศิลปะบำบัด หมายถึง การใช้กิจกรรมทางศิลปะเพื่อวินิจฉัยหาข้อบกพร่อง ความผิดปกติ
บางประการของกระบวนการทางจิตใจ และเพื่อใช้กิจกรรมทางศิลปะที่เหมาะสม ช่วยในการ
บำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพให้ดีขึ้น

ศิลปะนามธรรม หมายถึง แบบอย่างของศิลปะที่เกี่ยวข้องกับจิตใจ สิ่งที่ไม่มียุทธวิธีโดย
แสดงความรู้สึกของมนุษย์ต่อธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

ศิลปะของผู้ต้องขัง หมายถึง การทำงานหรือการถ่ายทอดผลงานโดยหลักการเรียนในระยะเวลาที่จำกัดและการสำนึกตามกระบวนการแบบของผู้ต้องขังที่มีกระบวนการทางความคิดที่มีความกดดันทางจิต

สี หมายถึง สีของภาพที่เป็นวัสดุอย่างหนึ่งในการสร้างงาน ที่สามารถแสดงออกให้เห็นจากการมองและทำให้ผลงานดูสมบูรณ์

สุนทรียภาพ หมายถึง ความรู้สึกโดยธรรมชาติของคนทุกคนซึ่งรู้จักของวัตถุที่งาม

สุนทรียศาสตร์ หมายถึง แนวทางการศึกษาศาสตร์ที่ว่าด้วยความงาม

สิทธิมนุษยชน หมายถึง สิทธิที่ทุกคนมีอยู่ในฐานะเป็นมนุษย์ ทั้งสิทธิในการดำรงชีวิตอยู่ในส่วนบุคคลและสิทธิในการอยู่ร่วมกันในสังคม สิทธิในความเป็นมนุษย์นั้น มีทั้งสิทธิตามกฎหมายและสิทธิที่มีอยู่โดยไม่ขึ้นอยู่กบบทบัญญัติของกฎหมาย แต่เป็นสิทธิที่เกิดจากมาตรฐานเพื่อความถูกต้อง ความเป็นธรรม หรือความยุติธรรม แต่เดิมสิทธิมนุษยชนจะกล่าวถึงในชื่ออื่น เช่น สิทธิในธรรม สิทธิในธรรมชาติ

อุดมศิลป์ หมายถึง การทำงานศิลปะที่ไม่สามารถจะถ่ายทอดได้จากจินตนาการปกติ แต่เป็นพลังจากภายในที่บ่มเพาะมาเป็นเวลานานแต่เมื่อมีหนทางแห่งการค้นพบแล้วจึงพวยพุ่งออกมาอย่างฉับพลันและจากพลังแห่งความงามจากการสร้างสรรค์นั้นได้พัฒนาจนพลิกผันเป็นธาตุใหม่ขึ้นภายในและพัฒนาขึ้นเองตามธรรมชาติต่อไปเองในที่สุด